

Saija Lehtonen ja Noora Rantanen

Hämeenkyrön varhaiskasvatuksen Lääkehoitosuunnitelma

2016

SISÄLTÖ

SISÄLTÖ.....	2
1 VARHAISKASVATUKSEN PALVELUKUVAUS	3
2 SUOSITUS LÄÄKEHOIDON TOTEUTUKSESTA VARHAISKASVATUKSESSA	4
3 KUNNAN HENKILÖKUNNAN VASTUU, VELVOLLISUUS JA TYÖNJAKO LAPSEN LÄÄKEHOIDOSSA.....	5
3.1 Kunnan lääkehoidon vastuulääkäri	5
3.2 Varhaiskasvatusyksikön päällikkö.....	5
3.3 Yksikön lääkehoitosuunnitelmavastaava	6
3.4 Lapsen lääkehoidon toteuttajat	7
4 HUOLTAJIEN VASTUU VARHAISKASVATUKSESSA ANNETTAVAAN LÄÄKEHOITOON	10
5 LÄÄKKEIDEN SÄILYTYS JA LÄÄKEHOIDON OSAAMINEN	12
5.1 Lääkkeiden säilytys.....	12
5.2 Lääkehoidon osaaminen ja osaamisen varmistaminen.....	12
6 YKSIKKÖKOHTAINEN LÄÄKEHOITOSUUNNITELMA	13
6.1 Lapsen yksilöllinen lääkehoitosuunnitelma	13
7 LÄÄKEHOIDON VIRHEIDEN KIRJAAMINEN JA ARVIOINTI	14
8 TERVEYDENHUOLLON OHJEISTUS LASTEN SAIRAUKSIIN LIITTYEN.....	15
8.1 Sairaslomakäytännöt	15
8.2 Yleisohje poissaoloihin.....	15
LÄHTEET.....	16
LIITTEET	18

1 VARHAISKASVATUKSEN PALVELUKUVAUS

Hämeenkyrön kunnan varhaiskasvatuksen toimintamuotoja ovat päiväkotihoido, perhepäivähoito, vuorohoido ja perheohjaus. Päiväkoteja on koko kunnan alueella syksyllä 2016 yhteensä 4 kpl. Varhaiskasvatus jakaantuu kolmeen eri varhaiskasvatusyksikön alueeseen. Päiväkotien henkilökunta koostuu lastentarhanopettajista, päivähoitajista, mahdollisista ohjaajista sekä keittiö- ja siivoustyön taitajista. Perhepäivähoitajat tarjoavat tavoitteellista perhepäivähoitoa omissa kodeissaan. Yhdellä perhepäivähoitajalla voi olla neljä alle kouluikäistä lasta, hoitajan omat lapset mukaan lukien hoidossaan. Lisäksi voi olla yksi esiopetuksessa oleva tai koulunkäynnin aloittanut osapäivähoitoa saava lapsi. Vuorohoitopäiväkoti tarjoaa vanhempien työvuoroista johtuvaan tarpeeseen yö-, ilta- ja viikonloppuhoitoa. Perheohjaus on ennaltaehkäisevää, matalan kynnyksen perheohjausta erilaisiin perhetilanteisiin alle kouluikäisten lasten perheissä, myös vauvaperheissä.

2 SUOSITUS LÄÄKEHOIDON TOTEUTUKSESTA VARHAISKASVATUKSESSA

”Sosiaali- ja terveysministeriön Turvallinen lääkehoito-opas (2005:32) suosittaa lääkehoidon kehittämistä oppaan mukaisesti kaikissa sosiaali- ja terveydenhuollon julkisissa ja yksityisissä toimintayksiköissä. Sen tarkoituksena on yhtenäistää lääkehoidon toteuttamisen periaatteita, selkeyttää lääkehoidon toteuttamiseen liittyvää vastuunjakoja ja määrittää vähimmäisvaatimukset, joiden mukaan toteutetaan lääkehoitoa. Opas suosittaa, että kaikkien lääkehoitoa toteuttavien toiminta- ja/tai työyksiköiden tulee tehdä lääkehoitosuunnitelma.” (Länsi-Suomen Lääninhallitus. Ohjeet Lääkehoidon toteuttamisesta sosiaalihuollon yksiköissä. 4.9.2007.)

”Terveydenhuollon toimintayksikön on laadittava suunnitelma laadunhallinnasta ja potilasturvallisuuden täytäntöönpanosta. Suunnitelmassa on otettava huomioon potilas-turvallisuuden edistäminen yhteistyössä sosiaalihuollon palvelujen kanssa.” (Laatu ja potilasturvallisuus 8§, <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101326>.)

Lapsen lääkehoidosta vastaa lasta hoitava lääkäri ja lapsen lääkehoito toteutetaan ensisijaisesti kotona. Hämeenkyrön varhaiskasvatuksella on voimassa oleva ohjeistus lääkehoitoon hoitopäivän aikana. Päivähoitohakemuksessa olevien lääkehoitotietojen perusteella huoltajia tiedotetaan lapsen yksilöllisen lääkehoitosuunnitelman tekemisestä perheen perehtymisen yhteydessä, ennen lapsen varhaiskasvatuksen alkamista.

Varhaiskasvatuksessa voidaan antaa lääkärin määräämät lääkkeet, jotka on määrätty jatkuvaan ja/tai kuuriluontoiseen käyttöön ja joiden annosteluajaksi on määrätty päiväaika tai lääkkeitä ei voida muuna aikana antaa (mm. vuorohoito). Jos hoitopäivän aikana joudutaan antamaan lapselle lääkkeitä, lääkkeet tulee toimittaa annosteluohjeineen alkuperäispakkauksessa, jolloin varhaiskasvatuksen henkilökunta annostelee lääkkeen. Esim. astmaan liittyvä hengenahdistus, diabetes, lasten kohdalla toteutuu monipistoshoido, epilepsia, allergialääkkeet/ Epipen.

Liite 1. Yleisimpiä kotona ja varhaiskasvatuksessa esiintyviä lasten lääkityksiä

3 KUNNAN HENKILÖKUNNAN VASTUU, VELVOLLISUUS JA TYÖNJAKO LAPSEN LÄÄKEHOIDOSSA

Vastuu varhaiskasvatuksen lääkehoitosuunnitelman laatimisen, toteuttamisen ja seurannan organisoinnista on kunnan terveydenhuollon johdolla. Lääkehoitosuunnitelma päivitetään tarvittaessa tai viimeistään viiden vuoden välein.

3.1 Kunnan lääkehoidon vastuulääkäri

- Varhaiskasvatuksen lääkehoidon vastuulääkäri Tuomas Parmanen.
- Vastaanottaa varhaiskasvatuksen Lääkevirheilmoitus -lomakkeet vuosittain Varhaiskasvatusyksikön päälliköiltä.
- Vastaa siitä, että lääkehoidon toteuttajalla on riittävä toteuttamisen edellyttämä perehdytys ja koulutus ja että koulutus vastaa kyseisen lääkehoidon osaamisvaatimuksia.
- Hyväksyy varhaiskasvatuksen lääkehoitosuunnitelman ja tarkistaa päivitetyn lääkehoitosuunnitelman tarpeen mukaan, mikäli siihen tulee muutoksia.

3.2 Varhaiskasvatusyksikön päällikkö

- Huolehtii siitä, että varhaiskasvatusyksikköön laaditaan kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon organisaation lääkehoitosuunnitelman mukainen suunnitelma ja vastaa sen noudattamisesta.
- Vastaa lapsen yksilöllisen lääkehoitosuunnitelman laadinnasta, ohjauksesta, valvomisesta ja tietojen siirtymisestä.
- Huolehtii siitä, että ennen varhaiskasvatuksen alkua, säännöllistä lääkitystä tarvitsevan lapsen lääkehoidon toteuttamisesta on sovittu kirjallisesti ja henkilökunta on saanut tarpeenmukaisen perehdytyksen ja mahdollisen lisäkoulutuksen lapsen lääkehoitoon. (Esim. tutustumispäivänä laaditaan Lapsen yksilöllinen lääkehoitosuunnitelma, kts. kohta 6.1.)
- Vastaa siitä, että omassa yksikössä olevien kroonisesti sairaiden-, jatkuvaa lääkitystä vaativien-, kohtausluonteisesti lääkkeitä tarvitsevien lasten ja muiden

erityistä hoitoa tarvitsevien lasten turvallisuuden kannalta tarpeelliset tiedot on huomioitu yksikön omassa turvallisuussuunnitelmassa, Tietosuojakäsikirja ja asiakastietojen käsittely- ohjeen sekä Arkistointiohjeen mukaisesti.

- Varmistaa, että varhaiskasvatusyksikössä on riittävä määrä lääkehoidon osajia lapsen hoitopäivän-, henkilökunnan sairaus- poissaolojen-, ja loma-aikojen aikana.
- Hyväksyy oman yksikkönsä henkilökunnan lääkehoidon osaamisen kartoituksen toimintakauden alussa Yksikön lääkehoitosuunnitelmavastaavan esityksen pohjalta.
- Allekirjoittamalla Lapsen yksilöllisen lääkehoitosuunnitelman yksikönpäällikkö hyväksyy lääkehoitokelpoisen työntekijän vastaamaan lapsen yksilöllisestä lääkehoidon toteuttamisesta.
- Vastaa Lääkehoitokansion säilyttämisestä Yksikön lääkehoitosuunnitelmavastaavan kanssa annettujen säännösten mukaisesti.
- Ottaa vastaan ja käsittelee Lääkevirheilmoitus- lomakkeen pohjalta virheellisesti annetun lääkkeen antamistilanteen yhdessä lääkkeenantajan kanssa. Mikäli virhe uusiutuu toistuvasti, ilmoitetaan siitä vastuulääkärille, joka hoitaa asian jatkokäsittelyyn.
- Kokoo vuosittain yksikön Lääkevirheilmoitus-lomakkeet ja toimittaa ne vastuulääkärille.
- Vastaa yksikön Lääkehoitosuunnitelmavastaavan nimeämisestä ja kokoo yhdessä hänen kanssaan työryhmän, joka tekee Yksikkökohtaisen lääkehoitosuunnitelman.
- Nimeää varhaiskasvatusyksikköön Lääkehoidon näytön vastaanottajan/vastaanottajat, jotka ovat koulutukseltaan lähihoitajia.
- Huolehtii siitä, että yksikössä on lukittavia kaappeja lasten lääkkeiden säilyttämiseen ja tarvittavia jääkaappeja, joihin mahtuu suljettava lääkesäilytysrasia. Kts. kohta 5.1.

3.3 Yksikön lääkehoitosuunnitelmavastaava

- Yksiköstä valitaan yksi lähihoitajatutkinnon suorittanut henkilö lääkehoitosuunnitelmavastaavaksi.

- Laatii yksikön lääkehoitosuunnitelman yhdessä työryhmän (2-3 hlö) kanssa, joka koostuu lääkehoidon osaajista. Kts. kohta 5.2.
- Huolehtii yksikön ensiaputarvikkeiden päivityksestä.
- Tietää varhaiskasvatusyksikön lääkehoitoa saavien lasten yksilöllisistä lääkehoitosuunnitelmista.
- Kokooa yksikön Lääkehoitokansion, joka sisältää lasten yksilölliset lääkehoitosuunnitelmat, lääkehoitovirhe ilmoitus-lomakkeet sekä yksikön ja kunnan suunnitelmat.
- Ohjaa ja valvoo lapsen yksilöllisen lääkehoidon toteutusta lääkehoitosuunnitelman mukaisesti.
- Vastaa siitä että koko yksikön henkilökunnalla on tiedossa akuuttilääkkeitä tarvitseva lapsi, missä akuuttilääkkeitä säilytetään ja lääkkeen annosteluohje.
- Osallistuu yhdessä varhaiskasvatusyksikön päällikön kanssa lääkehoitosuunnitelman toteuttamiseen omassa yksikössä.
- Opastaa oman yksikön henkilökuntaa toteuttamaan lääkehoitosuunnitelmaa.
- Osallistuu osaamista ylläpitävään koulutukseen ja mahdolliseen lääkehoitotettiin.
- Huolehtii yhdessä varhaiskasvatusyksikön päällikön kanssa yksikön henkilökunnan osallistumisesta lääkkeenannon koulutuksiin ja pitää niistä kirjaa.
- Kokooa oman yksikkönsä henkilökunnalta tiedot heidän lääkehoidon osaamisestaan toimintakauden alussa ja vie allekirjoitettavaksi varhaiskasvatusyksikön päällikölle.

3.4 Lapsen lääkehoidon toteuttajat

- Lähihoitaja on koulutuksensa perusteella ensisijainen lääkehoidon toteuttaja, joka voi olla lääkehoidon näytön vastaanottaja, mikäli varhaiskasvatusyksikön päällikkö niin määrää.
- Toteuttaa lääkehoitoa omassa ryhmässä.
- Vastaa yhdessä huoltajien kanssa lapsen lääkehoidon tietojen siirrosta uuteen hoitopaikkaan, varahoitopaikkaan ja loma-aikojen hoidon päivystykseen.

- Vastaa lääkehoitoa toteuttaessaan omasta toiminnastaan lääkemääräykseen perustuen sekä ammatillisen koulutuksensa, vastualueensa ja työyksikön lääkehoitosuunnitelman mukaisesti.
- Laatii yhdessä huoltajien ja tarvittaessa terveydenhuollon asiantuntijoiden kanssa lapsen lääkehoitosuunnitelman ja antaa siitä kopion tiedoksi Yksikön lääkehoitosuunnitelmavastaavalle sekä huoltajille.
- Arvioi omalta osaltaan lapsen lääkehoidon vaikuttavuutta ja kertoo havainnoistaan huoltajille.
- Huolehtii tarvittaessa retkille mukaan lapsen mahdollisen lääkityksen/akuuttilääkkeet.
- Vastaa lapsen lääkkeiden oikeasta ja turvallisesta säilyttämisestä.
- Jos lapsen lääkkeenannossa on tapahtunut virhe, on tarvittaessa yhteydessä lapsen huoltajiin ja täyttää kirjallisen Lääkevirheilmoitus -lomakkeen. Mikäli virhe uusiutuu toistuvasti, ilmoitetaan siitä vastuulääkärille, joka hoitaa asian jatkokäsittelyyn.
- Osallistuu järjestettäviin lääkehoidon yleissivistäviin koulutuksiin.
- Tarvittaessa huoltajia voidaan pyytää kutsumaan terveydenhuollon ammattilainen perehdyttämään lapsen lääkehoitoon.
- Työntekijä on velvollinen ilmoittamaan, ellei hän arvioi hallitsevansa hänelle annettua työtehtävää. Työnantaja on velvollinen järjestämään lisäperehdytystä.
- Kirjaa päivittäin ylös antamansa lääkkeet Lapsen lääkekorttiin (päiväkotiin/perhepäivähoitoon jää dokumentti).
- **Varhaiskasvatuksen muu työntekijä (esim. ohjaaja, perhepäivähoitaja, lastentarhanopettaja)**
  - joka ei ole saanut terveystieteen/lääkehoidon koulutusta, voi toteuttaa lääkärin lapselle määräämää, luonnollista tietä annettavaa tai ihon alle pistettävää (esim. insuliini) lääkehoitoa, kun on saanut lääkehoidon perehdytyksen ja antanut osaamisestaan näytön (mm. perhepäivähoitaja). Insuliini- tai muussa pistämisestä vaativassa lääkehoidossa ensisijaisesti tulee olla lääkehoidon kelpoisuus joko peruskoulutuksen kautta tai näyttönä. Jos kelpoisuuden osoittaa näyttönä, tulee koulutukseen sisältyä Pistoskoulutus, jossa on pistoshoidon osaamisesta näyttö.

- Perehdytyksestä, koulutuksesta tai näytöstä tulee olla kirjallinen dokumentti, jonka työntekijä saa näytön vastaanottajalta. Dokumentti esitetään alueen varhaiskasvatusyksikön päällikölle.
  - joka ei ole saanut terveysalan/lääkehoidon koulutusta, voi toteuttaa lääkärin lapselle määräämää kuuriluontoista lääkehoitoa (esim. antibiootti, silmätipat tai silmävoiteet), mikäli vanhemmat antaa luvan lääkitä lasta (esim. perhepäivähoitaja, ym.). Tämän vuoksi työntekijän tulee täyttää vanhempien kanssa Lapsen yksilöllinen lääkehoitosuunnitelma niiltä osin, mikä on tarpeellista (esim. liite 3, sivu 1 ja 3).
- Lapsen tullessa varahoitoon **Perhepäivähoitaja** huolehtii tiedot lapsen varahoitoryhmään yhdessä vanhempien kanssa. Vanhemmat vastaavat varahoitopaikan perehdyttämisestä.

4 HUOLTAJIEN VASTUU VARHAISKASVATUKSESSA ANNETTAVAAN LÄÄKEHOITOOON

- Ovat tietoisia siitä, kuka/ ketkä toteuttavat varhaiskasvatuksessa oman lapsen lääkkeitä ja vastaavat ryhmän henkilökunnan riittävästä perehdyttämisestä lapsen lääkkeen antoon.
  - Huoltajat vastaavat siitä, että henkilökunnalla on saatavilla kaikki tarvittava lapsen lääkkeitä ja hoitotoimenpiteisiin, lääkkeisiin ja mahdollisiin tarvikkeisiin liittyvä tieto.
  - Huolehtivat siitä, että lapselle annettavat lääkkeet ovat lääkärin määräämiä reseptilääkkeitä ja muut hoitotuotteet ovat suomalaisesta apteekista saatavia käsikauppatuotteita. Kts. liite 1.
- Huolehtivat hoitoon mukaan asianmukaisen säilytyspussin, jossa lääke ei jäädy/lämpene säiden mukaan, mikäli lääkettä kuuluu kuljettaa lapsen mukana hoitopäivän aikana. Esim. retkillä.
- Kutsuvat tarvittaessa alan asiantuntijan perehdyttämään henkilökuntaa.
  - Huoltajat ja tarvittaessa terveydenhuollon ammattilaiset (esim. diabeteshoitaja) antavat riittävän perehdytyksen lapsen lääkkeitä toteuttavalle työntekijälle/ lapsiryhmän henkilökunnalle ja tarvittaessa perehdyttävät koko yksikön henkilökuntaa lapsen akuuttilääkkeiden antamiseen.
- Laativat yhdessä lapsen hoitajan/ ryhmän henkilökunnan kanssa Lapsen yksilöllisen lääkkeitäsuunnitelman
  - kun lapsella on sairaus, joka vaatii lääkärin määräämää pitkäaikaista, säännöllistä ja jatkuvaa lääkkeitä tai muuta erillistä huomiota
  - kun lapsi saa kuuriluontoisen, lääkärin määräämän lääkkeitä (esim. antibioottikuuri, silmätipat, silmävoiteet), eikä lääkkeitä antavalla hoitajalla ole lääkkeitä kelpoisuutta (esim. perhepäivähoitaja, päivähoitaja ja lastentarhanopettaja). Vanhemmat voivat antaa luvan halutessaan em. hoitajalle lapsensa kuuriluontoisen lääkkeen antamiseen täyttämällä ja allekirjoittamalla Lapsen yksilöllisen lääkkeitäsuunnitelman.
- Huolehtivat tarvittaessa henkilökunnalle uuden tiedon lääkärin määräämästä lapsen lääkinnästä tapahtuneesta muutoksesta.

- Jos lapsen lääkintään tai hoitotoimiin tulee muutosta, huolehtivat huoltajat uuden tiedon lasta hoitavalle henkilökunnalle. Huoltajat ja ryhmän muu henkilökunta perehdyttävät uuden työntekijän lapsen hoitotoimenpiteisiin.
- Vastaavat lapsen siirtyessä toiseen hoitopaikkaan, tulevan ryhmän henkilökunnan perehdyttämisen ja tarvittaessa pyytävät alan ammattilaisen perehdyttämään lääkehoidon toteuttajat.
- Vastaavat lapsen lääkkeen hävittämisestä sekä päivittämisestä.

Liite 1 ja 2. Yleisimpiä kotona ja varhaiskasvatuksessa esiintyviä lasten lääkityksiä ja Tiedote huoltajille lääkehoidon toteutuksesta varhaiskasvatuksessa

5 LÄÄKKEIDEN SÄILYTYS JA LÄÄKEHOIDON OSAAMINEN

5.1 Lääkkeiden säilytys

Lääkkeitä säilytetään varhaiskasvatuksen yksikössä lukittavassa kaapissa, lääkkeen säilytysohjeen mukaisesti poissa lasten ulottuvilta ja erillisissä rasioissa/pusseissa. Käytön vuoksi lukittavan kaapin tulee olla henkilökunnan tavoitettavissa lähellä lapsiryhmää. Jääkaapissa säilytettävät lääkkeet säilytetään suljettavassa rasiassa, erillään ruokatarvikkeista. Jokaisessa lääkepakkauksessa tulee olla lapsen nimi. Retkillä lääkkeet kulkevat aina mukana, mikäli lapsen sairaus tai oireilu sitä vaatii. Henkilökunta huolehtii mukaan asianmukaisen säilytyspussin, jossa lääke ei jäädy/lämpene säiden mukaan. Vanhemmat vastaavat lääkkeen päivittämisestä ja hävittämisestä.

5.2 Lääkehoidon osaaminen ja osaamisen varmistaminen

Lähihoitajat, Lastenhoitajat, Sosionomi AMK, jos lääkehoitokoulutuksen omaava

- Lähihoitajat ovat lääkehoitoon koulutettua nimikesuojattua henkilöstöä. Tarvittaessa osaaminen varmistetaan perehdytyksellä ja lisäkoulutuksella (esimerkiksi injektioiden antaminen ihon alle ja lihakseen, Pistoskoulutus).

Varhaiskasvatuksen lääkehoitoon kouluttamaton henkilöstö

- Ei ole lapsen ensisijainen lääkehoidon toteuttaja, mutta lääkehoidon osaamisen näytön jälkeen voi toteuttaa lapsen lääkehoitoa osana henkilökuntaa. Kts. kohta 3.4 s. 8-9.
- Osallistuttava lääkehoidon koulutuksiin, mikäli hoidossa oleva lapsi tarvitsee lääkehoitoa.
- Yksittäisen lapsen osalta lääkehoidon osaamisen varmistus tapahtuu huoltajien ja alan asiantuntijoiden antamalla riittäväällä perehdytyksellä ja opastuksella lapsen lääkehoitoon ja hoitotoimiin sekä antamalla näyttö osaamisesta. Kts. edellinen kohta.

6 YKSIKKÖKOHTAINEN LÄÄKEHOITOSUUNNITELMA

Päivitetään vuosittain erikseen yksikössä sovitun työryhmän kanssa. Yksikkökohtainen lääkehoitosuunnitelma voi olla vapaamuotoisempi kuin kunnan yhteinen lääkehoitosuunnitelma, mutta siitä tulee löytyä seuraavat asiat:

- yksikön lääkehoitosuunnitelmavastaava
- lääkehoidon näytön vastaanottaja/vastaanottajat
- työryhmän jäsenet
- henkilöiden nimet, koulutustiedot, näyttöpäivämäärät, joilla on lääkehoitolupa
- henkilöt, joilla tarvetta lääkehoitoon liittyvään koulutukseen
- ohje lääkehoidon virhetilanteiden menettelyyn
- lääkkeiden ja ensiaputarvikkeiden säilytyspaikat
- missä säilytetään ryhmän lasten yksilöllisiä lääkehoitosuunnitelmia ja lääkekortteja (kopio näistä löytyy Lääkehoitokansiosta)
- tieto Lääkehoitokansion säilytyksestä
- liitteeksi suunnitelmaan SPR:n ohjeistus lapsen hätäensiavusta
- työntekijöiden ensiapukurssien tiedot ja voimassaoloajat

6.1 Lapsen yksilöllinen lääkehoitosuunnitelma

Lapsen yksilöllinen lääkehoidon suunnitelma tehdään toimintakauden alussa tai ennen kuin uusi lapsi aloittaa hoidon, yhteistyössä lapsen huoltajien ja lapsen hoitoryhmän lääkehoitoa toteuttavan henkilökunnan kanssa. Suunnitelma liitetään lapsen henkilökohtaiseen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Lapsen lääkehoidon suunnitelma huomioidaan myös yksikön omassa turvallisuussuunnitelmassa.

- Tehdään lapselle, jolla on jokin perussairaus ja vaatii muuta erillistä huomioita tai lääkitystä.
- Lapselle täytetään Lääkekortti sekä pitkäaikaisessa että kuuriluontoisessa lääkehoidossa.
- Kuuriluontoisessa lääkehoidossa Lapsen yksilöllinen lääkehoitosuunnitelma täytetään vain, mikäli sen toteuttajana toimii hoitaja jolla ei ole lääkehoidon kelpoisuutta. Kts. kohta 3.4.

Liite 3. Lapsen yksilöllinen lääkehoitosuunnitelma, Liite 4. Lapsen Lääkekortti

7 LÄÄKEHOIDON VIRHEIDEN KIRJAAMINEN JA ARVIOINTI

Lääkkeenannon virhetilanteissa jotka vaikuttavat lapsen terveyteen, esim. lapsi on saanut lääkettä liian vähän tai lääkkeen antaminen on unohtunut, niin virhe korvataan antamalla lääkettä oikea määrä. Jos lapsi on oksentanut lääkkeen pois, kokeillaan antaa lääkettä uudestaan. Mikäli ei onnistu, otetaan yhteys lapsen huoltajiin. Jos lapsi on saanut lääkettä liikaa, otetaan yhteys kunnan akuuttilääkäriin lisäohjeita varten.

Virheet kirjataan Lääkevirheilmoitus -lomakkeelle. Lomake toimitetaan oman alueen Varhaiskasvatusyksikön päällikölle, joka käsittelee lääkevirheilmoituksen pohjalta virheellisesti annetun lääkkeen antamistilanteen yhdessä lääkkeenantajan kanssa ja toimittaa koosteen virheilmoituksista vuosittain vastuulääkärille. Jokainen virhetilanne lääkehoidossa käydään yksikössä läpi sovitulla tavalla.

Liite 5. Lääkevirheilmoitus –lomake

8 TERVEYDENHUOLLON OHJEISTUS LASTEN SAIRAUKSIIN LIITTYEN

8.1 Sairaslomakäytännöt

Alle 11 vuotiaan lapsen sairastuttua jompikumpi vanhemmista voi jäädä kotiin hoitamaan lasta enintään 3 päiväksi (vesirokko 5 päivää). Tämä aika on tarkoitettu myös siihen, että vanhemmat ehtivät järjestää lapselle jonkin muun hoidon tai sopia työnantajan kanssa, mikäli lapsen sairaus estää häntä palaamasta kouluun tai päivähoitoon näiden kolmen vuorokauden kuluttua. Todistus lapsen sairaudesta ei kuitenkaan takaa mitään, sillä työnantaja on viimekädessä se joka antaa työntekijälle luvan jäädä kotiin hoitamaan lastaan. Lapsen oman neuvolan tai kouluterveydenhuollon terveydenhoitaja voi kirjoittaa todistuksen lapsen sairaudesta. Mikäli et tavoita terveydenhoitajaa, voit jättää yhteydenottopyynnön vastaajaan tai tekstiviestillä, niin sinuun otetaan yhteyttä. Sairaana lapsen kanssa voi tulla myös sairaanhoitajan luo terveystieteiden keskuksen arkisin klo 8-14.

8.2 Yleisohje poissaoloihin

Poissaolo sairauden takia ja eristämistarve eivät ole sama asia. Ensin mainitussa on kyse lapsen voinnin takia tarpeellisesta poissaoloajasta, joka vaihtelee suuresti lapsesta ja sairaudesta riippuen. Eristämistarve on puolestaan tarpeellinen sairauden leviämisen ehkäisemiseksi. Lisätietoa lasten eri tartuntataudeista ja niiden hoidosta kotona sekä varhaiskasvatuksessa, löytyy **Liitteestä 6**.

Hämeenkyrön varhaiskasvatuksen Lääkehoitosuunnitelma päivitetään tarvittaessa tai viimeistään viiden vuoden välein. Lääkehoitosuunnitelma on käytössä 1.8.2016 alkaen.

Lääkehoitosuunnitelman ovat koonneet:

Saija Lehtonen, varhaiskasvatuksen perheohjaaja ja

Noora Rantanen, lastentarhanopettaja.

Yhteistyössä ovat olleet mukana Hämeenkyrön neuvolan terveydenhoitajat ja varhaiskasvatuksen johtaja vs. Marjo Vulli.

Lääkehoitosuunnitelma on hyväksytty Hämeenkyrössä 23 / 5 2016

Tuomas Parmanen
ylilääkäri

LÄHTEET

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1999/19990621>. (6.11.2015)

STM Turvallinen lääkehoito.pdf. <http://www.tehy.fi/@Bin/64698/STM+Turvallinen+lääkehoito.pdf>. (6.11.2015)

Lapsen oikeuksien sopimus. <https://www.unicef.fi/lapsen-oikeudet/>. (6.11.2015)

Päivähoidon turvallisuussuunnittelu. Olli Saarsalmi. Stakes. 2008. <http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/111533/URN%3aNBN%3afi-fe201504226169.pdf?sequence=1>. (6.11.2015)

Laatu ja potilasturvallisuus, 8 §. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101326>. Liitetty 26.6.2015.

Lapsen yksilöllinen lääkehoitosuunnitelma. Oulun kaupunki. http://www.ouka.fi/c/document_library/get_file?uuid=a476d2ee-487d-4cd0-bb22-0bb1b1faa08e&groupId=112792. (6.11.2015)

Lääkehoitosuunnitelma varhaiskasvatuksessa. Oulun kaupunki. http://www.ouka.fi/c/document_library/get_file?uuid=5d329f5b-405d-443f-9011-9eff681ec755&groupId=112792. (6.11.2015)

Toimintaohje varhaiskasvatuksessa olevien lasten lääkehoitoon. Oulun kaupunki. http://www.ouka.fi/c/document_library/get_file?uuid=7ce164bd-8192-43f3-867b-9355d397f15b&groupId=112792. (6.11.2015)

LIITTEET

Liite 1. Yleisimpiä kotona ja varhaiskasvatuksessa esiintyviä lasten lääkityksiä

Liite 2. Tiedote huoltajille lääkehoidon toteutuksesta varhaiskasvatuksessa

Liite 3. Lapsen yksiköllinen lääkehoitosuunnitelma

Liite 4. Lapsen lääkekortti

Liite 5. Virheilmoitus- lomake

Liite 6. Lastenneuvola- pienten lasten tavallisimmat tartuntataudit

LIITE 1

YLEISIMPIÄ KOTONA JA VARHAISKASVATUKSESSA ESIINTYVIÄ LASTEN LÄÄKITYKSIÄ

Lapsen lääkehoito toteutetaan ensisijaisesti aina lapsen kotona.

Lääkkeitä voidaan määrätä ilta- ja aamuannoksina, joiden annon voi toteuttaa kotona.

- Muista hyvä käsihygienia ennen lääkkeiden jakoa tai antamista.

- Kuuriluontoinen lääkehoito toteutuu ensisijaisesti aina lapsen kotona, poikkeuksena lääkärin määräämät lääkkeet ns. ensihoitotilanteessa, esim.
  - Antibiootit, annostelu yleensä 2 x/pv.
    - Poikkeuksena useammin vuorokauden aikana annettavat antibiootit.
  - Yskänlääkkeet.
    - Jos lapsi ei pärjää ilman yskänlääkettä, niin silloin hoito tapahtuu lapsen kotona vanhempien avustamana.
  - Allergialääkkeet: tabletti, mikstuura, silmätipat, ihorasvat.
  - Silmätipat tulehdukseen, saatavana 2 x/pv annosteltavia tippoja.
    - Useammin vuorokauden aikana annettavat silmätipat lapsikohtaisesti.
  - Korvatipat. Voi olla lyhytkestoisesti myös päivällä annettavia tippoja.

- Kroonisten sairauksien sekä akuuttitilanteiden hoitoon tarkoitettuja lääkkeitä annostellaan ja annetaan varhaiskasvatuksessa:
  - Astmalääke hengenahdistukseen.
  - Diabetes, tällöin myös toteutuu monipistoshoito.
  - Epilepsia.
  - Allergialääke: Antihistamiinilääke, Epipen tai muu adrenaliinilääkepiikki.
  - Migreenilääke.

- Suomalaisesta apteekista käsikauppatavarana saatavia tuotteita voi tuoda lapsen hoitoa varten, mikäli tuotteen sopivuus on ensin todettu kotona sopivaksi käyttöön:
  - Perus- ja kortisonivoiteet.
  - Sinkkivoide ja Aurinkorasva.

LIITE 2

TIEDOTE HUOLTAJILLE LÄÄKEHOIDON TOTEUTUKSESTA VARHAISKASVATUKSESSA

”Sosiaali- ja terveysministeriön Turvallinen lääkehoito-opas (2005:32) suosittaa lääkehoidon kehittämistä oppaan mukaisesti kaikissa sosiaali- ja terveydenhuollon julkisissa ja yksityisissä toimintayksiköissä. Sen tarkoituksena on yhtenäistää lääkehoidon toteuttamisen periaatteita, selkeyttää lääkehoidon toteuttamiseen liittyvää vastuunjakoja ja määrittää vähimmäisvaatimukset, joiden mukaan toteutetaan lääkehoitoa. Opas suosittaa, että kaikkien lääkehoitoa toteuttavien toiminta- ja/tai työyksiköiden tulee tehdä lääkehoitosuunnitelma.” (Länsi-Suomen Lääninhallitus. Ohjeet Lääkehoidon toteuttamisesta sosiaalihuollon yksiköissä. 4.9.2007.)

Lapsen lääkehoidosta vastaa lasta hoitava lääkäri ja lapsen lääkehoito toteutetaan ensisijaisesti kotona. Hämeenkyrön varhaiskasvatuksella on voimassa oleva ohjeistus lääkehoitoon varhaiskasvatuksen aikana. Päivähoitohakemuksessa olevien lääkehoitotietojen perusteella huoltajia tiedotetaan lapsen yksilöllisen lääkehoitosuunnitelman tekemisestä perheen perehtymisen yhteydessä, ennen lapsen varhaiskasvatuksen alkamista.

Varhaiskasvatuksessa annostellaan ja annetaan lääkärin määräämät lääkkeet, jotka on määrätty jatkuvaan käyttöön/tilapäiseen käyttöön annosteltavaksi myös päivällä.

- Jos lapselle joutuu antamaan lääkettä hoitopäivän aikana, huoltajat toimittavat lääkkeet hoitoon annosteluohjeineen alkuperäispakkauksessa. Annosteluohje voi olla resepti tai alkuperäispakkauksessa oleva annosteluohje.
- Varhaiskasvatuksen henkilökunta annostelee lääkkeen!
- Lääkkeissä tulee AINA olla lapsen nimi, lääkkeen nimi ja annosteluohje päivämäärineen.
- Suomalaisesta apteekista käsikauppatavarana saatavia tuotteita voi tuoda lapsen hoitoa varten, mikäli tuotteen sopivuus on ensin todettu kotona sopivaksi käyttöön: Perus- ja kortisonivoiteet, Sinkkivoide ja Aurinkorasva.

Varhaiskasvatuksessa lääkkeet säilytetään AINA erillisessä lukollisessa lääkekaapissa. Jääkaapissa säilytettävät lasten lääkkeet säilytetään säiliössä/kannellisessa rasiassa erillään ruokatarvikkeista ja lapsista.

Alla oleva teksti Huoltajien vastuusta löytyy kunnan varhaiskasvatuksen lääkehoitosuunnitelmasta, joka on osa turvallisuussuunnitelmaa.

HUOLTAJIEN VASTUU VARHAISKASVATUKSESSA ANNETTAVAAN LÄÄKEHOITOOON

- Ovat tietoisia siitä, kuka/ ketkä toteuttavat varhaiskasvatuksessa oman lapsen lääkehoitoa ja vastaavat ryhmän henkilökunnan riittävästä perehdyttämisestä lapsen lääkkeenantoon.
  - Huoltajat vastaavat siitä, että henkilökunnalla on saatavilla kaikki tarvittava lapsen lääkehoitoon ja hoitotoimenpiteisiin, lääkkeisiin ja mahdollisiin tarvikkeisiin liittyvä tieto.
  - Huolehtivat siitä, että lapselle annettavat lääkkeet ovat lääkärin määräämiä reseptilääkkeitä ja muut hoitotuotteet ovat suomalaisesta apteekista saatavia käsikauppatuotteita. Ks. liite 1.
- Huolehtivat hoitoon mukaan asianmukaisen säilytyspussin, jossa lääke ei jäädy/lämpene säiden mukaan, mikäli lääkettä kuuluu kuljettaa lapsen mukana hoitopäivän aikana. Esim. retkillä.
- Kutsuvat tarvittaessa alan asiantuntijan perehdyttämään henkilökuntaa.
  - Huoltajat ja tarvittaessa terveydenhuollon ammattilaiset (esim. diabeteshoitaja) antavat riittävän perehdytyksen lapsen lääkehoitoa toteuttavalle työntekijälle/ lapsiryhmän henkilökunnalle ja tarvittaessa perehdyttävät koko yksikön henkilökuntaa lapsen akuuttilääkkeiden antamiseen.
- Laativat yhdessä lapsen hoitajan/ ryhmän henkilökunnan kanssa Lapsen yksilöllisen lääkehoitosuunnitelman:
  - kun lapsella on sairaus, joka vaatii lääkärin määräämää pitkäaikaista, säännöllistä ja jatkuvaa lääkehoitoa tai muuta erillistä huomiota tai
  - kun lapsi saa kuuriluontoisen, lääkärin määräämän lääkehoidon (esim. antibioottikuuri, silmätipat, silmävoiteet), eikä lääkehoitoa antavalla hoitajalla ole lääkehoidon kelpoisuutta (esim. perhepäivähoitaja, päivähoitaja ja lastentarhanopettaja). Vanhemmat voivat antaa luvan halutessaan em. hoitajalle lapsensa kuuriluontoisen lääkkeen antamiseen täyttämällä ja allekirjoittamalla Lapsen yksilöllisen lääkehoitosuunnitelman.

- Huolehtivat tarvittaessa henkilökunnalle uuden tiedon lääkärin määräämästä lapsen lääkinnästä tapahtuneesta muutoksesta.
  - Jos lapsen lääkintään tai hoitotoimiin tulee muutosta, huolehtivat huoltajat uuden tiedon lasta hoitavalle henkilökunnalle. Huoltajat ja ryhmän muu henkilökunta perehdyttävät uuden työntekijän lapsen hoitotoimenpiteisiin.
- Vastaavat lapsen siirtyessä toiseen hoitopaikkaan, tulevan ryhmän henkilökunnan perehdyttämisen ja tarvittaessa pyytävät alan ammattilaisen perehdyttämään lääkehoidon toteuttajat.
- Vastaavat lapsen lääkkeen hävittämisestä sekä päivittämisestä.

LIITE 3

Lapsen yksilöllinen lääkehoitosuunnitelma

- Lapsen yksilöllinen lääkehoitosuunnitelma tehdään lapselle jolla on jokin perussairaus, joka vaatii erillistä huomiota tai lääkitystä tai
- Täyttämällä ja allekirjoittamalla Lapsen yksilöllisen lääkehoitosuunnitelman vanhemmat antavat kirjallisen luvan hoitajalle lapsensa kuuriluontoisen lääkkeen antamiseen.
- Suunnitelma päivitetään uudelleen aina toimintakauden alussa ja lapsen lääkehoidon muuttuessa.

Lapsen nimi	Henkilötunnus
Huoltajien nimet	Puhelinnumero josta huoltajan tavoittaa hoitopäivän aikana
Lapsen ryhmä	Lapsen omahoitaja/perhepäivähoitaja

Lapsen lääkkeet ja lääkehoito

Sairaus/oire jonka hoitoon lääkettä käytetään	Lääkkeen nimi
Lääkkeen annostelu/muuta annosteluun liittyvää	Lääkkeen säilytysohje/ vastaanottopäivä/ viimeinen käyttöpäivä
Sairaus/oire jonka hoitoon lääkettä käytetään	Lääkkeen nimi
Lääkkeen annostelu/muuta annosteluun liittyvää	Lääkkeen säilytysohje/ vastaanottopäivä/ viimeinen käyttöpäivä

Huoltajat antavat lääkkeen henkilökohtaisesti lasta hoitavalle henkilökunnalle. Lääkkeiden on oltava alkuperäispakkauksessa, annosteluohjeineen tai resepti mukana. Lääkkeiden hävittämisestä ja uusimisesta vastaavat lapsen huoltajat.

Milloin lääkehoitoa tarvitaan	Perehdytetty
Lääkehoito kotona, mitä lääkettä lapselle annetaan ja mihin kellonaikaan	
Lääkehoito hoidossa, miten annetaan ja mihin kellonaikaan	
Mitä muita toimenpiteitä tarvitaan (esim. verensokerin seuranta)	
Mitä oireita seurataan	
Huoltajiin ollaan yhteydessä seuraavissa tilanteissa	
Muuta lapsen hoitoon, lääkehoitoon tai lääkkeeseen liittyvää	
Missä lapsen lääkehoitoon liittyviä tarvikkeita säilytetään hoidossa	

Lasta hoitava henkilökunta on saanut riittävän perehdytyksen lääkehoidon antamiseen. Lapsen yksilöllinen lääkehoitosuunnitelma on laadittu huoltajien ja lasta hoitavan henkilökunnan kanssa yhdessä. Lääkehoitosuunnitelma liitetään lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan ja huomioidaan yksikön turvallisuussuunnitelmassa.

Allekirjoituksellaan lapsen huoltajat antavat lääkehoitoluvan omaavan hoitajan toteuttaa lapsen lääkehoitoa suunnitelman mukaisesti:

Allekirjoitus, nimenselvennys, päiväys

Allekirjoitus, nimenselvennys, päiväys

Lupa lapsen yksilöllisen lääkehoidon toteuttamiseen varhaiskasvatuksessa on ensisijaisesti seuraavilla henkilöillä:

Allekirjoitus, nimenselvennys, päiväys

Allekirjoitus, nimenselvennys, päiväys

tai heidän ollessa estyneenä joku muu lääkehoitoluvan omaava henkilö (kirjataan lääkekorttiin).

Lääkehoitoluvan hyväksyy varhaiskasvatussyksikön päällikkö allekirjoituksellaan:

Allekirjoitus, nimenselvennys, päiväys

LIITE 5

Lääkevirheilmoitus-lomake

Lapsen sukunimi ja etunimi	Varhaiskasvatusyksikkö ja ryhmä
Tapahtuman havaitsemispäivämäärä ja kellonaika	
Lääkkeen nimi, vahvuus, lääkemuoto ja antotapa	
Poikkeaman laatu ☐ väärä lääke * ☐ väärä vahvuus * ☐ väärä annos * ☐ väärä antoaika ☐ väärä lapsi ☐ ylimääräinen annos ☐ antamatta jättäminen ☐ muu	* Lääkemääräyksen mukainen lääke, vahvuus, lääkemuoto ja annostus:

Poikkeaman syy

☐ inhimillinen erehdys	☐ kiire
☐ vanhemmat toimittaneet väärän lääkkeen	☐ väsymys
☐ puutteelliset tiedot lapsen lääkkeestä	☐ huolimattomuus
☐ ympäristön aiheuttamat häiriöt	☐ (lapsi oksentaa lääkkeen)

Tapahtuman kuvaus ja tapahtumasta aiheutuneet toimenpiteet ja seuraamukset

(miksi näin pääsi käymään, mitä olisi pitänyt tehdä toisin?

Miten olisi pitänyt toimia? jne)

Tapahtuma käsitelty työyhteisössä ___/___ 20___

Ilmoituksen tekijä:

Päivämäärä: ___ / ___ 20___ Allekirjoitus:

Poikkeama käsitelty. Käsittelijä:

Päivämäärä: ___ / ___ 20___ Allekirjoitus:

LASTENNEUVOLA- PIENTEN LASTEN TAVALLISIMMAT
TARTUNTATAUDIT

YLEISOHJE

Sairaslomakäytännöt

Alle 11 vuotiaan lapsen sairastuttua jompikumpi vanhemmista voi jäädä kotiin hoitamaan lasta enintään 3 päiväksi (vesirokko 5 päivää). Tämä aika on tarkoitettu myös siihen, että vanhemmat ehtivät järjestää lapselle jonkin muun hoidon tai sopia työnantajan kanssa, mikäli lapsen sairaus estää häntä palaamasta kouluun tai päivähoitoon näiden kolmen vuorokauden kuluttua. Todistus lapsen sairaudesta ei kuitenkaan takaa mitään, sillä työnantaja on viimekädessä se joka antaa työntekijälle luvan jäädä kotiin hoitamaan lastaan. Lapsen oman neuvolan tai kouluterveydenhuollon terveydenhoitaja voi kirjoittaa todistuksen lapsen sairaudesta. Mikäli et tavoita terveydenhoitajaa, voit jättää yhteydenottopyynnön vastaajaan tai tekstiviestillä, niin sinuun otetaan yhteyttä. Sairaana lapsen kanssa voi tulla myös sairaanhoitajan luo terveyskeskukseen arkisin klo 8-14.

Yleisohje poissaoloihin

Poissaolo sairauden takia ja eristämistarve eivät ole sama asia. Ensin mainitussa on kyse lapsen voinnin takia tarpeellisesta poissaoloajasta, joka vaihtelee suuresti lapsesta ja sairaudesta riippuen. Eristämistarve on puolestaan tarpeellinen sairauden leviämisen ehkäisemiseksi.

Yleisohjeeksi lapsen viemisestä päivähoitoon tai kouluun sairauden jälkeen suositellaan seuraavia yleisohjeita:

- Sairauden oireet ovat lähes hävinneet.
- Lapsi pystyy leikkimään normaalisti sisällä ja ulkona.
- Kotona on ollut yksi kuumeeton päivä ennen kouluun tai hoitoon viemistä.
  - Alle 1-vuotiaan lapsen kuumeraja on 38 C peräsuolesta mitaten.
  - Yli 1-vuotaiden kuumeraja on 37.5 C – 38 C peräsuolesta mitaten, kainalosta mitaten 37.5 C.

Mikäli teillä on kysyttävää, omalta lastenneuvolan terveydenhoitajalta voi kysyä neuvoa puhelintunnin aikana.

HOITO-OHJEITA ERI TARTUNTATAUDEILLE

KUUME

Kuumeen yleisin aiheuttaja on infektio tauti. Yleisimmin viruksen aiheuttama nuhakuume. Normaalilämmön raja on korvasta tai peräsuolesta mitattuna 38 C ja kainalosta 37.5 C. Lapsen yleisvoiminnan seuraaminen on lämmön mittaamista tärkeämpää, sillä toisilla ihmisillä lämpö nousee herkemmin, kuin toisilla ja toiset reagoivat myös lämmön nousuun herkemmin kuin toiset.

HOITO

Hoito on pääasiassa oireiden mukaista hoitoa. Riittävä nesteytys on tärkeää, sillä kuumeinen keho menettää enemmän nestettä kuin kuumeeton. Riittävä lepo on myös tervehtymisen edellytys. Kuumeisen lapsen perushoitoon kuuluu vähäinen vaatetus. Lapsella ei saa olla kylmä, mutta paita ja housut, sekä sänkyyn ohut lakana tai peitto riittävät. Huoneilman tuuletus ja viileänä pitäminen on myös aiheellista.

Tarvittaessa kuumeiselle yli 5kg painavalle ja yli 3 kk:n ikäiselle lapselle voi antaa myös kuumetta alentavaa lääkitystä.

Jos lapsellanne on taipuvuutta kuume kouristuksiin, kannattaa antaa heti kuumetta alentavaa lääkitystä.

MILLOIN LÄÄKÄRIIN?

Jos lapsellenne tulee kuume kouristuksia ensimmäisen kerran.

Jos lapsellanne on korkea kuume ja se kestää yli 3 vuorokautta

Jos lapsenne yleistila laskee huomattavasti tai hänellä on käsittelyarkuutta tai kipuitkua.

POISSAOLO

Kuumeen jälkeen lapsen on hyvä pysyä yksi kuumeeton päivä kotona ennen hoitoon menoa.

VATSATAUTI

Vatsataudin aiheuttaa yleensä virus. Vatsataudin oireet voivat olla oksentelu tai ripulointi.

HOITO

Hoito on pääasiassa oireiden mukaista hoitoa. Tärkeintä vatsatautisen lapsen hoidossa on nesteytys. Lapsen yleisvoiminnan seuraaminen on tärkeää vatsatautisen lapsen hoidossa. Mikäli lapsi jaksaa leikkiä, syödä ja juoda, voitte rauhassa seurata tilannetta kotona. Vatsatauti menee yleensä ohi parissa päivässä.

Oksentelevan lapsen hoito: Lapsen nesteyttäminen on hyvin tärkeää. Lapselle kannattaa tarjota pieniä määriä nestettä ja koittaa sillä, milloin ravinto alkaa pysyä sisällä. Oksennustauti vie helposti lapsen heikkoon kuntoon mutta lapsi virkistyykin nopeasti, kun ruoka alkaa pysyä vatsassa. Oksennustauti menee yleensä 1-2 päivässä ohi.

Ripuloivan lapsen hoito: Lapsen nesteyttäminen on hyvin tärkeää. Vaikka lapsi söisikin huonosti, ei ole hätää, mikäli hän juo hyvin. Ripuloivalle lapselle kannattaa antaa maitohappobakteereita (niitä saa apteekista ja ruokakaupoista) esim. Gefilustuotteita, sillä ne parantavat vatsan bakteerikantaa. Mikäli lapsi syö ja juo huonosti, kannattaa hänelle antaa Osmosalia, mikä vie vatsalaukkuun nestettä mukanaan. Osmosalia saa apteekista, mistä saat myös annosteluohjeet.

Yli 6kk pienelle lapselle voi antaa Tasectania, jota saat apteekista.

Ripuli voi kestää 1-5 päivää.

MILLOIN LÄÄKÄRIIN?

Jos oksentelu kestää yli kolme päivää tai lapsella on kuumetta.

Jos ripulointi on kestänyt yli 4 päivää.

Jos lapsen yleistila on hyvin heikko.

ERISTÄMISTARVE JA POISSAOLOSUOSITUS HOIDOSTA TAI KOULUSTA

Ei eristämistarvetta. Poissaolosuositus kts. yleisohje.

NUHAKUUME

AIHEUTTAJA JA LEVIÄMINEN

Nuhakuumetta aiheuttaa useat eri virukset. Tarttuu nenän ja nielun eritteistä pisara- ja kosketustartuntana sekä liman tahrimesta esineistä, vaatteista ja käsistä

ITÄMISAIKA

1-3 vrk

OIREET

Yskä, nuha, kuume, kurkkukipu sekä väsymys

HOITO

Oireiden mukainen hoito

ENNALTAEHKÄISY

Eritteisten käsien ja lelujen pesu.

ERISTÄMISTARVE/POISSAOLOSUOSITUS HOIDOSTA TAI KOULUSTA

Ei eristämistarvetta. Poissaolosuositus kts. yleisohje.

KORVATULEHDUS

AIHEUTTAJA JA LEVIÄMINEN

Lähes poikkeuksetta virusperäiseen hengitystietulehdukseen liittyvä bakteeri

ITÄMISAIKA

Nuha-kuumeen alusta 1 viikon sisällä, ilmaantumishuippu 3 päivänä sairastumisesta

OIREET

Nuha, yskä, kuume, korvasärky, korvien lukkiutumisen tunnetta, korvien hankaamista, levottomuutta, itkuisuutta sekä huono ruokahalu. 1-2 vuotiailla usein korvaoireet puuttuvat.

HOITO

Lääkärin määräämä hoito. Lääkəriin meno voi odottaa seuraavaan aamuun. Oireiden lievittäminen kotona eli kivun lievitys (esim. Panadol tai puudutustipat) ja pään kohottaminen.

ENNALTAEHKÄISY

Nuhakuumeen ennaltaehkäisy

ERISTÄMISTARVE/POISSAOLOSUOSITUS HOIDOSTA TAI KOULUSTA

Ei eristämistarvetta. Poissaolo kts. Yleisohje

SILMÄTULEHDUS

AIHEUTTAJA JA LEVIÄMINEN

Eri virukset tai bakteerit, yleensä samoja kuin hengitystietulehdusten aiheuttajat

ITÄMISAIKA

Nuha-kuumeen alusta 1 viikon sisällä, ilmaantumishuippu 3 päivänä sairastumisesta

OIREET

Silmien punoitus, rälmiminen, roskantunne ja kirvely

HOITO

Silmien ja luomien pesu. Lievä tulehdus paranee itsestään, voimakasoireiselle lääkäri määräämä hoito.

ENNALTAEHKÄISY

Eritteisten käsien ja lelujen pesu.

ERISTÄMISTARVE/POISSAOLOSUOSITUS HOIDOSTA TAI KOULUSTA

Ei eristämistarvetta. Oireiden voimakkuus ratkaisee poissaolotarpeen. Silmätulehdukseen aloitetun lääkityksen 1. päivänä lapsen olisi suositeltavaa saada olla kotona, oireiden voimakkuudesta riippuen

ANGIINA**AIHEUTTAJA JA LEVIÄMINEN**

Bakteeri. Leviää nenän – ja nielun eritteistä kosketus ja pisaratartuntana.

ITÄMISAIKA

2-5vrk

OIREET

Kuume, kurkkukipu, nielemisvaikeudet, suurentuneet ja aristavat leukakulman imusolmukkeet, valkoinen kate kurkussa, mahd. oksentelu

HOITO

Lääkärin määräämä lääkehoito.

ERISTÄMISTARVE/POISSAOLOSUOSITUS HOIDOSTA TAI KOULUSTA

Eristämistarve 24h antibioottihoidon aloittamisesta. Poissaolo kts. Yleisohje

TULIROKKO**AIHEUTTAJA JA LEVIÄMINEN**

Bakteeri. Leviää nenän ja nielun eritteistä kosketus ja pisaratartuntana.

ITÄMISAIKA

2-5vrk

OIREET

Kuume, kurkkukipu, oksentelu, punoittava kieli, ihottuma ja valkea suun ympäristö.

HOITO

Lääkärin määräämä lääkehoito.

ERISTÄMISTARVE/POISSAOLOSUOSITUS HOIDOSTA TAI KOULUSTA

Eristämistarve 24h antibioottihoidon aloittamisesta. Poissaolosuositus kts. yleisohje.

VESIROKKO**AIHEUTTAJA JA LEVIÄMINEN**

Virus. Tarttuu pisara- ja kosketustartuntana. Tarttuvuus alkaa 2-3vrk ennen ihottuman ilmestymistä ja kestää 4-5vrk ihottuman ilmestymisen jälkeen.

ITÄMISAIKA

10-21vrk

OIREET

Lievää lämpöilyä. Ihottumaa, joka alkaa vartalolta pieninä punaisina kutiavina näppylöinä, jotka nopeasti suurentuvat ja kehittyvät rakkuloiksi. Rakkuloiden muodostusta kestää 1-6 vrk:tta. Kuivumis- ja arpeutumisvaihe kestää 2-3 viikkoa.

HOITO

Kutinaan antihistamiini tabletit ja viileä suihkuttelu sekä vesirokkosalva. Kynnet lyhyeksi rakkuloiden rikkoutumisen ja ihon tulehtumisen ehkäisemiseksi.

ERISTÄMISTARVE/POISSAOLOSUOSITUS HOIDOSTA TAI KOULUSTA

Vähintään 5vrk ihottuman ilmestymisestä. Hoitoon tai kouluun voi palata, kun ruvet ovat kuivuneet.

VAUVAROKKO**AIHEUTTAJA JA LEVIÄMINEN**

Virus. Tarttuu pisaratartuntana yleensä alle 2 vuotiailla.

ITÄMISAIKA

7-18vrk

OIREET

Äkillinen korkea kuume (39-40.5), joka kestää 2-4 vrk:tta. Lapsi on ärtyisä ja levoton, yleistila kuitenkin hyvä. Noin 3 vrk:n kuluttua kuume laskee äkillisesti, hento vaaleanpunaläiskäinen ihottuma ilmaantuu etenkin kasvoille, kaulalle ja ylävartalolle. Ihottuma häviää 1-2 vrk:ssa.

HOITO

Oireiden mukainen hoito

ERISTÄMISTARVE/POISSAOLOSUOSITUS HOIDOSTA TAI KOULUSTA

Ei eristämistarvetta. Poissaolosuositus kts. yleisohje.

PARVOROKKO**AIHEUTTAJA JA LEVIÄMINEN**

Parvovirus. Leviää pisaratartuntana. Taudin tunnistettavassa vaiheessa ei ole enää tarttuva.

ITÄMISAIKA

6-28 vrk

OIREET

Lievä kuume ja ”flunssan oireet” muutaman vuorokauden ajan. Noin viikkoa

myöhemmin ihottuma, joka alkaa symmetrisenä poskien punoituksena ja leviää alaspäin vartalolle. Voi kestää jopa yli 20 vrk:tta välillä häviten ja ilmaantuen uudelleen.

HOITO

Oireiden mukainen hoito.

ERISTÄMISTARVE/POISSAOLOSUOSITUS HOIDOSTA TAI KOULUSTA
Ei eristämistarvetta. Poissaolosuositus kts. yleisohje.

ENTEROROKKO

AIHEUTTAJA JA LEVIÄMINEN

Virus. Tarttuu pisara- ja kosketustartuntana. Viruseritys ulosteeseen voi jatkua viikkoja oireiden häviämisen jälkeen.

ITÄMISAIKA

4-6vrk

OIREET

Rakkuloita suussa, jaloissa, käsissä ja pakaroissa. Kuume.

HOITO

Oireiden mukainen hoito.

ENNALTAEHKÄISY

Hyvä käsihygienia.

ERISTÄMISTARVE/POISSAOLOSUOSITUS HOIDOSTA TAI KOULUSTA
Ei eristämistarvetta. Poissaolosuositus kts. Yleisohje

SIKOTAUTI, TUHKAROKKO JA VIHURIROKKO

ovat erittäin harvinaisia, koska lapset rokotetaan MPR- rokotteella 1-vuotiaana sekä tehos-
terokote 6-vuotiaana.

MÄRKÄRUPI

AIHEUTTAJA JA LEVIÄMINEN

Bakteeri. Tarttuu helposti toisesta henkilöstä rikkiäiselle iholle.

ITÄMISAIKA

2-5vrk

OIREET

Ohutseinäisiä märkärakkuloita, jotka puhjettuaan rupeutuvat kellanvihreän hilseen peittämiksi kutiaviksi läiskiksi. Yleisin kasvoilla.

HOITO

Yksittäiset ihottumaläiskät: Suihkutus + antibioottivoide (esim. basibact).
Laaja-alainen ihottuma: Lääkärin määräämä hoito.

ERISTÄMISTARVE/POISSAOLOSUOSITUS HOIDOSTA TAI KOULUSTA

1vrk suun kautta otettavan ja 2 vrk:tta paikallisen antibiootihoidon aloittamisesta.

PÄÄTÄI**AIHEUTTAJA JA LEVIÄMINEN**

Loishyönteinen. Tarttuu ihmisestä toiseen suorassa kosketustartunnassa ja vaatteiden, kampojen ja harjojen välityksellä.

ITÄMISAIKA

Kuoriutuu munasta n. 1 viikossa, kehittyy aikuiseksi 2 viikossa. Aikuisen elinikä on noin 1 kk.

OIREET

Kutina hiuspohjan alueella, etenkin korvien takana ja niskakuopassa. Täin munia hiusten tyvessä.

HOITO

Kysy tuotteista apteekista. Täishampoo+kampaus sekä tartunnan lähteiden pesu. Koko perhe on hoidettava. Mikäli perheessä on koira, tulee senkin turkki pestä omalla täishampoolla (ihmisen täi voi säilyä hengissä koirassa 2-3 viikkoa). Myös mahdolliset tartunnan lähteet on pestävä: pipot, kammat, harjat, vuodevaatteet, pyyhkeet tulee pestä 60 asteisessä vedessä pesuaineella tai kuumentaa ne yli 60 asteessa (sauna) 20 min. Pesua kestävämmät vaatteet ja esineet suljetaan muovipussiin kahdeksi viikoksi. Täit kuolevat sinä aikana. Myös pakastaminen yön yli tappaa täit.

Huom! Kutina voi jatkua 2 viikkoa tehonneenkin hoidon jälkeen.

ENNALTAEHKÄISY

Henkilökohtaiset kammat ja harjat. Pipot ja huivit pidetään oman takin hihassa.

ERISTÄMISTARVE/POISSAOLOSUOSITUS HOIDOSTA TAI KOULUSTA

Eristämistarve hoidon ajaksi.

SYYYHY

AIHEUTTAJA JA LEVIÄMINEN

Syyhypunkki. Tarttuu ihmisestä toiseen läheisessä fyysisessä kontaktissa.

ITÄMISAIKA

n.1kk

OIREET

Kutiava ihottuma, joka on pahinta öisin. Ihottuma korostuu sormien välissä, ranteissa, kyy-närvarren sisäpinnoilla, kainaloissa. Lapsilla ihottumaa myös kämmenissä, jalkapohjissa, kasvoissa ja päänahassa.

HOITO

Diagnoosi on tärkeää. Kysy apteekista hoitotuotteita. Koko perhe hoidettava. Syyhyhoidon jälkeen kutiavia näppylöitä voi löytyä yli kuukauden ajan. Näitä ei kuitenkaan pidä enää hoitaa syyhylläkkeellä, mikäli punkkia ei löydy (punkki löytyy suurennuslasin avulla.). Apteekista saa muita tuotteita kutisevan ihon hoidoksi. Vaatteet ja vuodevaatteet pestään hoidon yhteydessä sekä käytetään joko kuumassa (saunassa) tai pakkasessa.

ERISTÄMISTARVE/POISSAOLOSUOSITUS HOIDOSTA TAI KOULUSTA

Eristämistarve hoidon ajaksi.

HINKUYSKÄ

Rokotusohjelman mukaisilla rokotuksilla ehkäistään hinkuyskää.

AIHEUTTAJA JA LEVIÄMINEN

Bakteeri. Tarttuu herkästi pisaratartuntana.

ITÄMISAIKA

1-3 viikkoa.

OIREET

Nuhaa, lämpöä, lievää yskää, joka 1-2 viikon kuluessa voimistuu, muuttuu puuskaiseksi. Koululaisilla ja aikuisilla yskä voi kestää 1-3 kk:tta.

HOITO

Lääkärin määräämä antibioottihoito.

ERISTÄMISTARVE/POISSAOLOSUOSITUS HOIDOSTA TAI KOULUSTA

Eristämistarve 5 vrk:tta mahdollisen lääkehoidon aloittamisesta (jos yskä on jatkunut 3 viikkoa taudin toteamishetkellä, eristämistarvetta ei enää ole).

KIHOMATO

AIHEUTTAJA JA LEVIÄMINEN

Kihomato. Leviää ihmisestä toiseen läheisessä kanssakäymisessä. Madon munat joutuvat suuhun käsistä (kynsien aluset, sormenpäät), vuodevaatteiden kautta, pölyn mukana.

ITÄMISAIKA

14-21 vrk

OIREET

Peräaukon kutina, etenkin iltaisin. Vaaraton.

HOITO

Samanaikainen hoito koko perheelle apteekista ilman reseptiä saatavalla lääkkeellä. Hoito uusitaan 1-2 viikon kuluttua. Vuode- ja yö vaatteiden vaihto ja kynsien leikkaus.

ERISTÄMISTARVE/POISSAOLOSUOSITUS HOIDOSTA TAI KOULUSTA

Ei eristämistarvetta.

ONTELOSYYLÄ

AIHEUTTAJA JA LEVIÄMINEN

Virus. Tarttuu ihmisestä toiseen joko suoraan tai välillisesti.

ITÄMISAIKA

14-50 vrk

OIREET

Sileitä, helmimäisiä ihon pintakerroksesta kohoavia kasvaimia, koko 2.5 mm. Ohuempi kantosa, vaalea keskusmassa.

HOITO

Perusrasvaus ja tarvittaessa tulehtuneisiin nyppyyihin Bacibact tai Sibicort (saa apteekista). Paranee itsestään 2 viikossa – 2 vuodessa. Tarvittaessa kirurginen poisto tai syylien tyhjäys.

ERISTÄMISTARVE/POISSAOLOSUOSITUS HOIDOSTA TAI KOULUSTA

Ei eristämistarvetta.